

Hvorfor gør man det man gør?

Ulla Kofoed, lektor ved Professionshøjskolen UCC

Inddragelse af forældrenes ressourcer - en almen didaktisk udfordring

Med projektet Forældre som Ressource har vi ønsket at sætte fokus på, hvordan alle forældres ressourcer kan blive til betydning for elevernes læringsproces. Interviewene med lærere og ledelse tyder på, at et skridt på vejen er, at underviserne får et kendskab til systematikken bag at inddrage forældrene: Hvorfor skal de inddrages? Hvilke ressourcer taler vi om? Hvad skal ressourcerne bruge til og hvordan? I en travl hverdag glemmer vi ofte, hvorfor vi gør, som vi gør, og handlinger kan overgå til vaner og kulturelle selvfølgeligheder. Ved til stadighed at holde elevernes læringsmål for øje bliver det nemmere at sætte fokus på, hvad forældrene skal inddrages i og støtte op om. På denne vej har en systematik ved hjælp af et planlægningskema vist sig at være en betydelig støtte. Med den nye folkeskolelov bliver forældresamarbejde af stor vigtighed. Ikke at det ikke også har været det tidligere, men fordi eleverne nu skal lave deres lektier i skolen, og forældrene ikke behøver at vide eller følge med i, hvad der foregår. Eftersom sprog og kommunikation er grundlag for læring, må eleverne gives mulighed for at bruge sproget og kommunikere i mange forskellige sammenhænge, og her er det, forældrene skal på banen. Det kan de ikke uden skolens hjælp.

At inddrage forældrene i forhold til elevernes faglige læring er ikke nyt for lærerne. En af skolelederne i projektet peger dog på, at der på skolen er kommet større bevidsthed omkring måden, det faglige indhold tilrettelægges på og på hvilken måde, det har betydning for elevernes læring, at forældrene inddrages:

”Forældresamarbejdet har fået en anden vinkel, f.eks. ved at formulere og få lektier for, som alle forældre kan bidrage til. Jeg tror ikke, jeg har tænkt over forældresamarbejdet på den måde før. Jeg har ikke været bevidst om det, det er bare naturligt opstået som, gå hjem og snak med jeres forældre om det, og så kom tilbage og fortæl. Man har ikke tænkt, at det vil jeg tage ind i min undervisning”.

Generelt har lærerne igennem projektet fået større fokus på forældrene som en reel ressource samt et blik for, hvordan de i højere grad kan arbejde systematisk med at inddrage forældrene i den didaktiske planlægning. En af lederne formulerer det på denne måde:

Lærerne kunne godt se, når de kom ned i arbejdet, så fik de faktisk inddraget forældrene på en helt anden konkret led, end de havde gjort før.

Derudover pointerer hun, at både form og indhold i forhold til forældresamarbejdet har ændret sig.

At systematisere arbejdet med sprog og kommunikation

Lærernes didaktiske planlægning har været centreret omkring følgende punkter:

- at eleverne skal bruge sproget og kommunikerer i mange forskellige sammenhænge,
- at undervisningen skal tage udgangspunkt i elevernes erfaringer,
- og at eleverne skal opfordres og gives mulighed for at bruge de sprog, de benytter i hjemmet
(Uddybet i artiklen 'Snakk med os' på www.foraldresomresource.dk)

De fokusgruppeinterview, som Forældre som Ressource har foretaget, tyder på at disse opmærksomhedspunkter har været medvirkende til at øge lærernes bevidsthed omkring det, de i forvejen gør og tydeliggøre, hvorfor eleverne skal tale med deres forældre omkring det, de er i gang med at lære i undervisningen. Hvor lærerne tidligere, sporadisk, har inddraget forældrene og med et mere eller mindre synligt fagligt og sprogligt formål, har skolens deltagelse i projektet Forældre som ressource, ifølge en af skolehjemvejlederne, taget et kæmpe skridt imod et mere fagligt sigte.

Den ene af de medvirkende skoler italesatte fra start et ønske om mere fokus på det faglige – det faglige samarbejde og det faglige indhold i forhold til forældrene. I denne proces synes planlægningsskemaet (se nedenstående) at være en hjælp til at strukturere og systematisere, hvorfor, i hvad og på hvilken måde lærerne kan inddrage forældrene i den faglige og sproglige undervisning i faget igennem skoleåret.

En lærer fra mellemtrinnet fortæller, at planlægningsskemaet har hjulpet hende til at gøre det fagligt og præcist, hvad hun gerne vil have eleverne til at tale med deres forældre om, og at det har givet hendes elever større mulighed for at deltage i undervisningen, når de har snakket med forældrene om de opgaver, hun har givet dem.

Lærerne har brugt skemaet og inddragelsen af forældrene på forskellige måder og på forskellige tidspunkter i undervisningsforløbet. Fx fortæller en lærer fra indskolingen: *"Jeg bruger skemaet til forforståelse fx. I forhold til et matematisk emne. Det er en rigtig god praktisk dimension i undervisningen. Ved at eleverne taler med deres forældre om emnet opdager de, at der er et formål med det de skal lære".* Ved at koble undervisningen i matematik sammen med hverdagsituationer i hjemmene bliver

undervisningen meningsfuld og forståelig. Dette udsagn bekræftes i de interviews, projektet har foretaget af eleverne, hvor det kommer til udtryk, at det, at undervisningen tager udgangspunkt i elever og hjemmets erfaringer, har betydning for elevernes engagement.

Nedenstående er et eksempel på, hvordan læreren har planlagt at inddrage forældrene i et forløb om decimaltal i matematikundervisningen. Eksemplet er hentet fra artiklen "Snakk med os" (www.forældresomressource.dk).

Undervisningens indhold	Mål for faget	Sproglige mål	Tiltag/handling <i>Hvordan kan forældrene støtte op og i hvad?</i>	Evaluering
Matematik/ decimaltal	<p>Fælles mål:</p> <p>Kende eksempler på:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brug af decimaltal og brøker fra hverdagssituationer <p>Mål for undervisningen:</p> <p>At kunne placere decimaltal i forhold til hinanden på en tallinje</p>	<p>Kende og gøre brug af fagordene decimaltal og hele tal</p> <p>Kan give eksempler på <i>hvorfor</i> og <i>hvornår</i> der bruges decimaltal</p>	<p>Opgave:</p> <p>Undersøg sammen med din familie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Længden på 5 forskellige ting derhjemme. – Skriv decimaltallene i rækkefølge – Tal med din familie om, hvornår I bruger decimaltal 	<p>Mundtligt:</p> <p>Kan give eksempler fra hverdagen på, hvorfor og hvornår der bruges decimaltal</p> <p>Skriftligt:</p> <p>Kan placere decimaltallene i forhold til hinanden på en tallinje</p> <p>Kan placere decimaltallene under hinanden ved udregning</p>

Pointen med denne struktur er, at læreren udvælger og sætter fokus på et element i det, eleverne skal lære og med den hensigt at give børn og forældre noget helt konkret, de kan snakke om, og på de sprog, de bruger i deres hjem. En elev udtaler: "Jeg lærer mere, når jeg taler med min far og mor, de forstår, hvilke sprog de skal tale med mig på". Denne udtalelse er et eksempel på, at familiernes flersproglige erfaringer er en ressource, som lærerne kan arbejde med, og som skemaets systematik kan medvirke til at synliggøre og bringe i spil.

At bringe elevernes erfaringer i spil?

Projektets indlagte observationer og efterfølgende didaktiske samtaler synliggjorde undervejs, at det ikke er nok at få eleverne til at tale med deres forældre om det, de er ved at lære i skolen. Lærerne skal samtidig tilrettelægge, hvordan den nye viden eleverne bringer med tilbage til skolen, bliver synlig, delt i fællesskab og gjort til læring. De almindelige spørgsmål om mål, indhold og metode/organisering er derfor et nyt fokuspunkt i forhold til opsamling på det, eleverne bringer med tilbage.

Denne nye opmærksomhed betød, at der blev indsat en ekstra kolonne ind i skemaet, som kom til at hedde Fastholdelse og efterbehandling. Formålet med kolonnen er at hjælpe læreren til på forhånd at overveje og tilrettelægge, hvordan elevernes refleksioner og erfaringer kommer i spil i den efterfølgende undervisning.

2. klasse

Undervisningens indhold	Mål for faget	Sproglige mål	Tiltag/handling <i>Hvordan kan forældrene støtte op og i hvad?</i>	Fastholdelse efterbehandling	Evaluering
At lære at beskrive personer og udarbejde en personkarakteristik med udgangspunkt i tema om Pippi og Emil	At kunne udarbejde personkarakteristik (indre/ydre) At kunne udarbejde personkarakteristik i forhold til karaktererne i Astrid Lindgrens univers. At kunne arbejde med begrebet personkarakteristik i boganmeldelser	Mundtligt og skriftligt at kunne anvende fagordet personkarakteristik og kunne forklare, hvad en indre og en ydre personkarakteristik er	Eleverne skal forklare forældrene, hvad begrebet personkarakteristik betyder. Sammen med deres mor eller far skal eleverne lave en indre og en ydre personkarakteristik af et familiemedlem. Oversætte begrebet til at valgfrit sprog.	Over 2 dage fremlægger eleverne deres hjemmearbejde for hinanden og klassen I fællesskab skriver og taler elever og lærer om ordet personkarakteristik på de sprog, eleverne bringer med	I den efterfølgende boganmeldelse anvender eleverne personkarakteristik som en del af opgaven

	fremover.				
--	-----------	--	--	--	--

At rette opgaven mod elever og forældres erfaringer

De opgaver, læreren stiller eleverne og beder dem tale med deres forældre om, må ikke have karakter af rigtigt eller forkert eller give forældrene en følelse af, at de ikke formår at løse opgaven. Et forslag fra en lærer var at få eleverne til at spørge deres forældre om, hvad de vidste om 2. verdenskrig.

Dette spørgsmål er meget specifikt for Europa og de involverede lande og henvender sig ikke til elever og forældre, der har erfaringer med andre og for dem væsentligere krige andre steder i verden.

Formålet med at inddrage forældrene er ikke at undersøge forældrenes viden om 2. verdenskrig, men derimod at få eleverne til at være nysgerrige på erfaringer med krig i al almindelighed og på den måde forholde disse til 2. verdenskrig, som i dette eksempel er den krig, de er ved at lære om. Kort sagt at få aktiveret elevernes hverdagsprog om det aktuelle emne. Denne didaktiske tilgang kan medvirke til at gøre undervisningen i 2. verdenskrig meningsfuld og nærværende og inkluderende for alle elever. En opgave med denne hensigt kunne formuleres som: *"Tal med dine forældre om, hvilke krig de har hørt om, har erfaringer med, eller der har haft indflydelse på deres liv"*. På den måde gøres emnet generelt, og familiernes forskellige erfaringer kan inddrages og blive et betydningsfuldt bidrag for eleverne i undervisningen og forståelsen af 2. verdenskrig.

Erfaringer fra Forældre som ressource kan sammenfattes i følgende hovedpointer:

- Det betyder noget for den måde, man inddrager forældrene på, at man rent teoretisk ved, hvorfor man gør det.
- Planlægningskemaet ses som en hjælp til at strukturere og systematisere hvorfor, i hvad og på hvilken måde, lærerne kan inddrage forældrene i den faglige og sproglige undervisning i faget igennem skoleåret.
- Læreren udvælger og sætter fokuserer på et element i det, eleverne skal lære, med den hensigt at give børn og forældre noget helt konkret, de kan snakke om og på de sprog, de taler og bruger i deres hjem

- De opgaver, læreren beder eleverne bringe med hjem, må ikke have karakter af rigtigt eller forkert eller give forældrene en følelse af, at de ikke formår at løse opgaven
- Det er ikke nok, at eleverne taler med deres forældre om de opgaverne, læreren stiller. Lærerne skal samtidig tilrettelægge, hvordan den viden, eleverne bringer med tilbage, bringes i spil
- At koble det, der sker i undervisningen sammen med elever og hjemmets erfaringer, har betydning for elevernes engagement.